

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 23 marca 2023 roku Sąd Rejonowy dla Łodzi - Śródmieścia w Łodzi, X Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie K. L. od orzeczenia Wojewódzkiego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Województwie (...) w Ł. z dnia 5 sierpnia 2021 roku znak (...). (...). (...). (...).2021 zaliczającego wnioskodawczynię do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności z przyczyn oznaczonych symbolem 04-O i 10-N na stałe, spełniania przesłanek do karty parkingowej. Przyjęto, iż ustalony stopień niepełnosprawności datuje się od 1 czerwca 2021 roku (pkt 1). Przyznał również ze Skarbu Państwa kasy Sądu Rejonowego dla Łodzi - Śródmieścia w Łodzi kwotę 110,70 zł r.pr. S. S. tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (pkt 2).

Powyższe orzeczenie zapadło w oparciu o następujące ustalenia faktyczne.

K. L. ma 72 lata (ur. (...)). Orzeczeniem Miejskiego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności z dnia 23 maja 2017 roku wnioskodawczyni była zaliczona do znacznego stopnia niepełnosprawności okresowo do 31 maja 2021 roku z symbolem przyczyny niepełnosprawności 04-O. Ustalony znaczny stopień niepełnosprawności datował się od 20 kwietnia 2017 roku.

W dniu 4 maja 2021 roku wnioskodawczyni złożyła wniosek o ponowne wydanie orzeczenia o stopniu niepełnosprawności po upływie ważności dotychczasowego.

Orzeczeniem Miejskiego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności z dnia 9 czerwca 2021 roku wnioskodawczyni została zaliczona do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności z symbolem przyczyny niepełnosprawności 04-O na stałe. Przyjęto, iż ustalony stopień niepełnosprawności datuje się od 1 czerwca 2021 roku. Uznano również, iż wnioskodawczyni nie wymaga konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji, jak również nie spełniania przesłanek do karty parkingowej.

Na skutek odwołania K. L. Wojewódzki Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Ł. orzeczeniem z dnia 5 sierpnia 2021 roku uchylił orzeczenie Miejskiego Zespołu w części dotyczącej ustaleń symbolu przyczyny niepełnosprawności orzekając symbole niepełnosprawności 04-O i 10-N, jak również w części dotyczącej spełniania przesłanek do karty parkingowej przyjmując, że wnioskodawczyni te przesłanki spełnia.

Badaniem neurologicznym u wnioskodawczyni stwierdzono naczyniopochodne uszkodzenie mózgu, zmiany zwyrodnieniowo – dyskopatyczne odcinka szyjnego i lędźwiowo – krzyżowego kręgosłupa z przewlekłym zespołem bólowym.

Z przyczyn neurologicznych wnioskodawczyni jest niepełnosprawna w stopniu umiarkowanym z symbolem 10-N na stałe. Nie wymaga stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji. W dniach 18 – 28 grudnia 2017 roku wnioskodawczyni była hospitalizowana z powodu bólów i zwrotów głowy oraz pogorszenia słuchu w uchu lewym. Wykonane badanie (...) głowy uwidoczniło liczne zmiany naczyniopochodne, degeneracyjne. Nie stwierdzono świeżego ogniska udarowego. USG naczyń D. wykazało zmiany miażdżycowe bez istotnych zaburzeń hemodynamicznych. Wnioskodawczyni zlecone dalsze leczenie ambulatoryjne bez wskazań do dalszej hospitalizacji. Aktualnie wnioskodawczyni pozostaje pod opieką Poradni Neurologicznej. Ma rozpoznaną chorobę zwyrodnieniową odcinka szyjnego i lędźwiowo – krzyżowego kręgosłupa. Stwierdzone naruszenie sprawności organizmu w przebiegu powyższych chorób z punktu widzenia neurologa pozwala zaliczyć wnioskodawczynię do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności.

Wnioskodawczyni od 2017 roku jest leczona z powodu A. iniekcjami a - (...). A. to zwyrodnienie plamki związane z wiekiem i polega na występowaniu w oku w okolicy najlepszego widzenia zmian zwyrodnieniowych, najczęściej

nieuleczalnych. W chorobie A. kontrast jest obniżony. Jednym z objawów choroby jest także krzywienie obrazu. Leczeniu podlega jedynie postać wilgotna choroby, przy czym nie jest to leczenie przyczynowe.

W 2020 roku nastąpiło zdecydowane pogorszenie, gdyż wtedy wnioskodawczyni doznała wylewu krwi do ciała szklistego oka lewego. Powódka była wówczas operowana, ale nie osiągnięto poprawy ostrości widzenia oka lewego.

Z punktu widzenia biegłej okulisty u wnioskodawczyni rozpoznaje się: A. obu oczu, stan po terapii a - (...) obu oczu, stan po ppV oka lewego. Stan narządu wzroku uzasadnia zaliczenie wnioskodawczyni do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności. Jest to trwały stopień niepełnosprawności datujący się od 1 czerwca 2021 roku. Znaczny stopień niepełnosprawności orzeka się osobom posiadającym w oku sprawniejszym ostrość wzroku na poziomie 0,05. U wnioskodawczyni oko lewe jest praktycznie niewidzące, natomiast lepsze oko prawe utrzymało widzenie na poziomie 0,4 w korekcji, a widzenie obwodowe ma ostrość na poziomie 0,06 - 0,1.

Badanie pola widzenia oka prawego nie było u wnioskodawczyni wykonywane, gdyż nie ma ono znaczenia diagnostycznego w chorobie zdiagnozowanej u wnioskodawczyni. Najprawdopodobniej wnioskodawczyni może mieć czasami zniekształcony obraz, natomiast stopień skrzywienia nie podlega ocenie okulistycznej. W oku lewym występuje u wnioskodawczyni mroczek centralny, który praktycznie znosi widzenie.

Wnioskodawczyni ma możliwość odczytania czcionki 1,5/30 z odległości 40 cm, odróżnia przedmioty życia codziennego. Wnioskodawczyni może poruszać się samodzielnie po ulicy, dokładne rozróżnienie rysów twarzy może wymagać większego czasu. Wnioskodawczyni nie wymaga zajęć rehabilitacyjnych. Nie wymaga pomocy osób trzecich.

Powyższy stan faktyczny Sąd Rejonowy ustalił na podstawie dokumentów znajdujących się w aktach sprawy i aktach (...), których prawdziwości i wiarygodności strony nie kwestionowały w toku procesu, oraz opinii biegłych lekarzy neurologa i okulisty. Opinia biegłego neurologa nie była kwestionowana przez żadną ze stron. Pełnomocnik wnioskodawczyni złożył pisemne zastrzeżenia do opinii biegłego okulisty wnosząc o jej uzupełnienie. Uwzględniając wnioski pełnomocnika Sąd I instancji dwukrotnie dopuścił dowód z pisemnej opinii uzupełniającej biegłego okulisty. W kolejnym piśmie z 6 lutego 2023 roku pełnomocnik wniósł o udzielenie odpowiedzi na pytanie: czy u wnioskodawczyni występuje skrzywienie obrazu i jakiego jest ono rodzaju, jak również skrzywienie obrazu na skutek choroby A. jest stałe.

Sąd Rejonowy pominął natomiast zawarty w piśmie z 6 lutego 2023 roku wniosek o kolejne trzecie uzupełnienie opinii uznając, że wniosek ten jedynie zmierza do przedłużenia postępowania, a okoliczności w przedmiocie, których miał się wypowiedzieć biegły nie mają znaczenia dla spełnienia przesłanek ustalenia znaczenia stopnia niepełnosprawności i nie mają wpływu na rozstrzygnięcie w niniejszej sprawie. Sąd I instancji podniósł, iż tak w opinii podstawowej, jak i opiniach uzupełniających, biegły w sposób jasny i czytelny odniósł się do pytań pełnomocnika wnioskodawczyni, szczegółowo wyjaśniając powody dla których wnioskodawczyni nie kwalifikuje się do osób o znacznym stopniu niepełnosprawności i niezdolnych do samodzielnej egzystencji. Biegły wyjaśnił, iż generalnie o zaliczeniu do danego stopnia niepełnosprawności decyduje stopień obniżenia ostrości wzroku w oku lepszym i tak do znacznego stopnia niepełnosprawności zalicza się te osoby, które mają ostrość wzroku oka lepszego na poziomie 0,05. W ocenie Sądu Rejonowego powyższe pozostaje w zgodzie z ogólnie powszechnie przyjętymi standardami orzekania o stopniu niepełnosprawności w schorzeniach wzroku (patrz: strona internetowa Biura Pełnomocnika R. do Spraw Osób Niepełnosprawnych (...)) gdzie ocenia się przede wszystkim stopień obniżenia ostrości wzroku i zwężenia pola widzenia. I tak:

- do lekkiego stopnia niepełnosprawności powinno zaliczać się osoby, u których ostrość wzroku w oku lepszym i po korekcji wynosi nie więcej niż 0,3,
- do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności powinno zaliczać się osoby z obniżoną ostrością wzroku (w korekcji) w oku sprawniejszym w granicach 0,06 – 0,1 lub/i zwężeniem pola widzenia do około 30 stopni,
- do znacznego stopnia niepełnosprawności powinno zaliczać się osoby, które:

- utraciły wzrok,
- mają ostrość wzroku (w korekcji) w oku lepszym równą lub poniżej 0,05;
- mają zwężenie pola widzenia poniżej 20 stopni.

Jak wskazał Sąd I instancji z niepodważonych w tym zakresie wniosków opinii biegłego wynika, że u wnioskodawczynie oko lewe jest praktycznie niewidzące, natomiast lepsze oko prawe utrzymało ostrość widzenia centralnego na poziomie 0,4 w korekcji, a widzenie obwodowe ma zachowaną ostrość na poziomie 0,06 - 0,1. Oznacza to, że stan narządu wzroku wnioskodawczynie uzasadnia zaliczenie do osób o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności. Sąd podkreślił, że biegła odniosła się także do podnoszonej przez pełnomocnika wnioskodawczynie kwestii skrzywienia obrazu wyjaśniając, iż skrzywienie obrazu jest jednym z objawów zdiagnozowanej u wnioskodawczynie choroby A., nie podlega ocenie dla potrzeb orzeczenia o stopniu niepełnosprawności. Biegła wyjaśniła także, że badanie pola widzenia oka prawego nie zostało u wnioskodawczynie wykonane, ale też nie ma ono znaczenia diagnostycznego w tej chorobie. Ostatecznie biegła całkowicie podtrzymała wnioski z opinii głównej o braku podstaw do zaliczenia wnioskodawczynie do osób o znacznym stopniu niepełnosprawności.

Ostatecznie Sąd Rejonowy, dokonując oceny dopuszczonych w sprawie opinii biegłych lekarzy, uznał je za w pełni przydatne dla ustalenia stanu faktycznego sprawy. Wskazał, że biegli wydali swoje opinie po gruntownej analizie akt sprawy, uwzględniając całą dostępną dokumentację lekarską. Opinie została wydana po przeprowadzeniu badania wnioskodawczynie. Wnioski opinii omówiono prawidłowo, sformułowane zostały one w sposób jasny i precyzyjny, a końcowe stanowisko zostało szczegółowo, przekonująco i logicznie uzasadnione. Nadto Sąd I instancji zauważył, że dopuszczeni w sprawie biegli są doświadczeniymi specjalistami z dziedziny medycyny, która odpowiada schorzeniom odwołującej się, a poziom ich wiedzy i sposób umotywowania orzeczenia lekarskiego powoduje, iż Sąd przeprowadzone w sprawie opinie uznał za w pełni trafne. W rezultacie Sąd Rejonowy pominął wniosek pełnomocnika wnioskodawczynie o dalsze uzupełnienie opinii z powodów przedstawionych wyżej, ale też dlatego, że biegły wydał opinię zgodnie z określoną tezą dowodową, oceniając stan zdrowia wnioskodawczynie z punktu widzenia własnej specjalności, a pełnomocnik nie wykazał, że dotychczas wydana opinia jest nieobiektywna lub w inny sposób wadliwa. Wniosek zmierzał jedynie do niezasadnego przedłużenia postępowania.

Sąd Rejonowy wskazał również, że wniosek pełnomocnika wnioskodawczynie o przesłuchanie wnioskodawczynie w charakterze strony i świadka J. L. (męża wnioskodawczynie), zgłoszony na okoliczność stanu zdrowia i funkcjonowania wnioskodawczynie, podlegał pominięciu jako, że biegli wydali swoje opinie także w oparciu o badania przedmiotowe wnioskodawczynie oraz wywiad uzyskany od niego samej. Słuchanie zatem świadka czy strony na temat jej funkcjonowania Sąd ocenił jako zbędne przede wszystkim dlatego, że informacje te były już analizowane przez biegłych, ale też dlatego, że w przedmiocie zakwalifikowania wnioskodawczynie do jednego z trzech stopni niepełnosprawności mogliby się ostatecznie wypowiedzieć tylko biegli lekarze dysponujący wiadomościami specjalnymi. Dowód z opinii biegłego z uwagi właśnie na składnik w postaci wiadomości specjalnych jest dowodem tego rodzaju, iż nie może być zastąpiony żadną inną czynnością dowodową /por. wyrok Sądu Najwyższego z 1999-11-24, I CKN 223/98, opubl: Wokanda rok 2000, Nr 3, str. 7/.

W oparciu o tak ustalony stan faktyczny, Sąd Rejonowy uznał, iż odwołanie, jako niezasadne podlegało oddaleniu.

Sąd I instancji wskazał, iż kryteria zaliczania do poszczególnych stopni niepełnosprawności określa ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (tj. Dz.U. z 2023 r. poz. 100). Zgodnie z art. 1 ustawa ma zastosowanie do osób niepełnosprawnych, tj. osób, których niepełnosprawność została potwierdzona orzeczeniem o zakwalifikowaniu przez organy orzekające do jednego z trzech stopni niepełnosprawności o których mowa w art. 3 tej ustawy (art. 1 ust. 1), bądź orzeczeniem o całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy na podstawie odrębnych przepisów (art. 1 ust. 2), bądź orzeczeniem o niepełnosprawności wydanym przed 16 rokiem życia (art. 1 ust. 3).

Na mocy art. 3 ust. 1 pkt 1-3 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, ustala się trzy stopnie niepełnosprawności, które stosuje się do realizacji celów określonych ustawą: znaczny, umiarkowany i lekki. Orzeczenie ustalające stopień niepełnosprawności stanowi także podstawę do przyznania ulg i uprawnień na podstawie odrębnych przepisów (art. 3 ust. 2).

Na podstawie art. 4 ust. 3 powołanej powyżej ustawy do lekkiego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę o naruszonej sprawności organizmu, powodującej w sposób istotny obniżenie zdolności do wykonywania pracy, w porównaniu do zdolności, jaką wykazuje osoba o podobnych kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną, lub mająca ograniczenia w pełnieniu ról społecznych dające się kompensować przy pomocy wyposażenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub środki techniczne.

Stosownie z art. 4 ust. 2 ww. ustawy do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej lub wymagającą czasowej albo częściowej pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych.

Zgodnie z art. 4 ust. 1 ww. ustawy do znacznego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej i wymagającą, w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innych osób w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji. Niezdolność do samodzielnej egzystencji oznacza naruszenie sprawności organizmu w stopniu uniemożliwiającym zaspokajanie bez pomocy innych osób podstawowych potrzeb życiowych, za które uważa się przede wszystkim samoobsługę, poruszanie się i komunikację (art. 4 ust. 4).

Standardy w zakresie kwalifikowania do lekkiego, umiarkowanego i znacznego stopnia niepełnosprawności określają § 29 - § 31 rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 roku w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności (Dz.U. z 2015 r, poz. 1110).

Przy kwalifikowaniu do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności uwzględnia się naruszenie sprawności organizmu powodujące czasową pomoc w pełnieniu ról społecznych, co oznacza konieczność udzielenia pomocy, o której mowa w § 29 ust. 1 pkt 3 Rozporządzenia, w okresach wynikających ze stanu zdrowia albo częściową pomoc w pełnieniu ról społecznych, co oznacza wystąpienie co najmniej jednej okoliczności, o których mowa w § 29 ust. 1 pkt 3, tj. powodujące konieczność udzielania pomocy, w tym również w pełnieniu ról społecznych - co oznacza zależność osoby od otoczenia, polegającą na udzieleniu wsparcia w czynnościach samoobsługowych, w prowadzeniu gospodarstwa domowego, współdziałania w procesie leczenia, rehabilitacji, edukacji oraz w pełnieniu ról społecznych właściwych dla każdego człowieka, zależnych od wieku, płci, czynników społecznych i kulturowych (§ 30 pkt 1-2 w zw. z § 29 ust. 1 pkt 3 ww. Rozporządzenia).

Przy kwalifikowaniu do stopni niepełnosprawności bierze się pod uwagę zakres naruszenia sprawności organizmu oraz symbol przyczyny niepełnosprawności (§ 32 ww. Rozporządzenia). Ustalając orzeczony stopień niepełnosprawności organ orzekający określa również jego charakter czasowy. Zgodnie z § 3 ust. 4 ww. Rozporządzenia naruszenie sprawności organizmu uważa się za: trwałe (stałe) - jeżeli według wiedzy medycznej stan zdrowia nie rokuje poprawy (pkt 1) albo okresowe - jeżeli według wiedzy medycznej może nastąpić poprawa stanu zdrowia (pkt 2). Stopień niepełnosprawności osoby zainteresowanej orzeka się na czas określony lub na stałe (§ 3 ust. 5).

Jak wskazał Sąd Rejonowy w przedmiotowej sprawie okolicznością pozostającą poza sporem było, to, że wnioskodawczyni jest osobą niepełnosprawną. Rozstrzygnięcia przez Sąd wymagało ustalenie, w jakim stopniu ta niepełnosprawność występuje. Opierając się na przeprowadzonych w sprawie opiniach biegłych lekarzy Sąd I instancji nie podzielił stanowiska odwołującej się, że stan zdrowia kwalifikuje ją do znacznego stopnia niepełnosprawności.

Z poczynionych w postępowaniu ustaleń wynika, że u wnioskodawczynie rozpoznano schorzenia oczu (A. obu oczu, stan po terapii a - (...) obu oczu, stan po ppV oka lewego), a także naczyniopochodne uszkodzenie mózgu, zmiany zwyrodnieniowo – dyskopatyczne odcinka szyjnego i lędźwiowo – krzyżowego kręgosłupa z przewlekłym zespołem bólowym. Biegli w dziedzinie neurologii i chorób oczu zgodnie ocenili, iż stan zdrowia wnioskodawczynie uzasadnia zaliczenie jej do osób niepełnosprawnych w stopniu umiarkowanym trwale.

Uwzględniając przedstawione powyżej kryteria i ich charakterystykę, jak też opisane przez biegłych schorzenia wnioskodawczynie oraz ich wpływ na możliwości samodzielnego egzystowania nie można zaliczyć wnioskodawczynie do znacznego stopnia niepełnosprawności. Z taką kwalifikacją prawną łączy się bowiem (z uwagi na treść art. 4 ust. 1 ustawy) niezdolność do samodzielnej egzystencji rozumiana (w ujęciu art. 4 ust. 4 ustawy) jako naruszenie sprawności organizmu w stopniu uniemożliwiającym zaspokajanie bez pomocy innych osób podstawowych potrzeb życiowych, za które uważa się przede wszystkim samoobsługę, poruszanie się i komunikację. Pojęcie samodzielnej egzystencji łączy się zatem z podstawowymi potrzebami życiowymi, które ustawodawca przede wszystkim identyfikuje z czynnościami samoobsługowymi (przez które rozumieć trzeba ubieranie się, dbanie o higienę osobistą, samodzielne spożywanie posiłków), z poruszaniem się oraz komunikacją (tzn. werbalnym lub pozawerbalnym porozumiewaniem się z otoczeniem). Osoba z tak znacznym ograniczeniem w zakresie samodzielnego funkcjonowania wymaga nadto nie tylko pewnej pomocy, tj. pewnego wsparcia wynikającego z ograniczonej zależności tej osoby od otoczenia w pewnych sferach jej funkcjonowania (np. poruszaniu się, prowadzeniu gospodarstwa domowego), ale konieczne staje się zapewnienie takiej osobie opieki, związanej z całkowitą zależnością tej osoby od otoczenia. Osoba taka nie jest zatem w stanie samodzielnie spożywać posiłków, dbać o higienę osobistą lub wykonywać czynności samoobsługowych, a także ma trudności w utrzymywaniu kontaktów ze środowiskiem (por. § 29 ust. 1 pkt 2 i 3 rozporządzenia).

Opierając się na przeprowadzonych w sprawie opiniach biegłych lekarzy Sąd nie zgodził się z tezą, że stan zdrowia wnioskodawczynie i związane z tym ograniczenia czynią z niej osobę na tyle nieporadną i niesamodzielną, że wymaga ona konieczności zapewnienia stałej lub długotrwałej opieki w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji. W ocenie Sadu Rejonowego wnioskodawczynie wymaga jedynie pewnej (częściowej) pomocy w niektórych czynnościach samoobsługowych lub związanych z prowadzeniem gospodarstwa domowego, natomiast z całą pewnością nie jest osobą całkowicie zależną od otoczenia. Powołani w sprawie biegli wyraźnie wskazali jakie ograniczenia powodują u wnioskodawczynie stwierdzone u niej schorzenia, jak również wyjaśnili dlaczego z tymi ograniczeniami wiąże się jedynie umiarkowany stopień niepełnosprawności. W wydanych opiniach biegli potwierdzili opinię sformułowaną przez (...).

Z uwagi na powyższe, Sąd I instancji, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzekł, jak w sentencji.

O wynagrodzeniu pełnomocnika reprezentującego wnioskodawczynię z urzędu Sąd Rejonowy orzekł na podstawie § 4 ust. 1 i 3 w zw. z § 15 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu z dnia 3 października 2016 r. (tj. Dz.U. z 2019 r. poz. 68, ze zm.).

Apelację od powyższego orzeczenia w zakresie oddalającym odwołanie wniosł pełnomocnik z urzędu wnioskodawczynie.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

1.naruszenie przepisów postępowania, mające istotny wpływ na wynik sprawy, tj.:

a) art. 235² § 1 pkt. 2 i 5 k.p.c. poprzez pominięcie wniosków o uzupełnienie opinii

biegłego oraz przesłuchanie świadka J. L., pomimo faktu, że przedmiotem wniosków dowodowych były fakty mające do rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie, a sporne fakty nie zostały jeszcze dostatecznie wyjaśnione;

b) art. 232 k.p.c. w zw. z art 227 k.p.c. w zw. z art. 286 k.p.c. poprzez bezzasadne

pominięcie wniosku dowodowego wnioskodawczyni o uzupełnienie opinii biegłego

specjalisty chorób oczu, w sytuacji gdy wydana w sprawie opinia jest niepełna i niejasna, albowiem odpowiedzi biegłego, udzielone w kontekście złożonych zarzutów, są wymijające i niedokładne oraz z uwagi na swoją lakoniczność opinia jest nieweryfikowalna w postępowaniu sądowym przez strony, jak i przez Sąd I instancji, a złożony przez Wnioskodawczynię wniosek o uzupełnienie opinii, we właściwym czasie, miał na celu ustalenie istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy faktów,

- w ocenie Wnioskodawczyni w sprawie zachodziły wszelkie przesłanki ku temu, aby zobowiązać biegłego do uzupełniania swojej opinii, albowiem, wyjaśnienia biegłego złożone w piśmie z 21.11.22 r. i 20.01.23 r. dotyczące kwestii zniekształcenia obrazu są niejasne, opierają się na domysłach, niż na pełnym przekonaniu co do prezentowanego wniosku, przy czym biegły nie wyjaśnił Sądowi czy Wnioskodawczyni jest w stanie rozróżnić znak drogowy na ulicy i z jakiej odległości, nie skonkretyzował ile czasu Wnioskodawczyni potrzebuje by rozpoznać twarz, a ponadto, stwierdzenie biegłej, że „najprawdopodobniej powódka może mieć czasami zniekształcony obraz” mija się z prawdą materialną, bowiem, Wnioskodawczyni widzi stale zniekształcony obrazu, co w konsekwencji powoduje, że jest niezdolna do samodzielnej egzystencji i wymagają stałej lub długotrwałej pomocy osób trzecich;

c) art. 232 k.p.c. w zw. z art 227 k.p.c. i 299 k.p.c. poprzez pominięcie wniosku dowodowego wnioskodawczyni o przesłuchanie świadka oraz przesłuchanie strony, podczas gdy wnioski zostały złożone we właściwym czasie, nie zmierzają do przedłużenia postępowania i mają na celu ustalenie istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy faktów, a niemożliwe do ustalenia za pośrednictwem innych czynności dowodowych, podczas gdy to na Wnioskodawczyni ciąży obowiązek udowodnienia faktów, z których wywodzi skutki prawne, co w konsekwencji doprowadziło do wydania rozstrzygnięcia w oparciu o niepełny materiał dowodowy.

Ponadto, na podstawie art. 380 k.p.c. skarżący wniósł o rozpoznanie przez Sąd II instancji postanowienia sądu i instancji z 9.03.2023 r. pomijającego wniosek Wnioskodawczyni o uzupełnienie opinii biegłego okulisty, o dopuszczenie dowodu z zeznań świadka J. L. oraz przesłuchania Wnioskodawczyni w charakterze strony, zgłoszone w piśmie procesowym z dnia 31.08.2022 r. (pkt III. 4.), dnia 15.12.2022 r. oraz 6.02.2022 r. na fakty tam wskazane i wniósł o przeprowadzenie tych dowodów przez Sąd II instancji na podstawie art. 382 k.p.c.

Mając zaś na uwadze wszystko powyższe, skarżący wniósł o:

1. zmianę wyroku Sądu I instancji w zaskarżonej części, tj. w zakresie pkt 1 wyroku i uwzględnienie odwołania Wnioskodawczyni poprzez zmianę zaskarżonej decyzji Wojewódzkiego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Ł. z dnia 5.08.2021 r. i poprzedzającą ją decyzję Miejskiego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Ł. z dnia 09.06.2021 r. w ten sposób, by zaliczyć odwołującą K. L. do osób niepełnosprawnych w znacznym stopniu niepełnosprawności począwszy od dnia 1.06.2021 r.;
2. zasądzenie od organu na rzecz Wnioskodawczyni zwrotu kosztów postępowania za obie instancje, wg norm prawem przepisanych;
3. przyznanie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej z urzędu, w postępowaniu apelacyjnym, dla radcy prawnego S. S., jednocześnie oświadczając, iż opłata nie została zapłacona w całości lub w części;

Sąd Okręgowy w Łodzi zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

W ocenie Sądu Okręgowego, Sąd pierwszej instancji wydał trafne orzeczenie, znajdujące oparcie w zebranych w sprawie materiale dowodowym i obowiązujących przepisach prawa.

Wbrew twierdzeniom apelacji, Sąd drugiej instancji nie dopatrył się w postępowaniu pierwszoinstancyjnym naruszenia przepisów prawa materialnego czy przepisów postępowania, skutkujących koniecznością zmiany czy uchylecia zaskarżonego wyroku.

Zgodnie z art. 233 § 1 k.p.c. sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów, według własnego przekonania na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału.

Z kolei art. 278 § 1 k.p.c. stanowi, iż dopuszczenie dowodu z opinii biegłego następuje w wypadkach, gdy dla rozstrzygnięcia sprawy wymagane są wiadomości „specjalne”. Dopuszczenie dowodu z opinii biegłego następuje więc wówczas, gdy dla rozstrzygnięcia sprawy potrzebne są wiadomości, wykraczająca poza zakres wiadomości przeciętnej osoby posiadającej ogólne wykształcenie. Wobec tego biegłym może być jedynie osoba, która posiada wskazane wiadomości potrzebne do wydania opinii i daje rękojmię należytego wykonania czynności biegłego.

W ramach przyznanej swobody w ocenie dowodów – art. 233 k.p.c., sąd I instancji powinien zbadać wiarygodność i moc dowodu z opinii biegłego sądowego dokonując oceny tego dowodu według własnego przekonania i na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału (wyrok SN z 2003-10-30 IV CK 138/02 L.). Niemniej jednak polemika z opinią biegłego nie uzasadnia zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. (wyrok SN z 2002-01-09 II UKN 708/00 L.). Dla obalenia twierdzeń biegłego specjalisty nie wystarcza bowiem przeświadczenie strony, iż fakty wyglądają inaczej, lecz koniecznym jest również rzeczowe wykazanie, iż wystawiona przez biegłego opinia jest niespójna bądź merytorycznie błędna.

Dowód z opinii biegłych jest przeprowadzony prawidłowo, jeżeli sądy uzyskały od biegłych wiadomości specjalne niezbędne do merytorycznego i prawidłowego orzekania, a tylko brak w opinii fachowego uzasadnienia wniosków końcowych, uniemożliwia prawidłową ocenę jej mocy dowodowej (wyrok SN z 2000-06-30 II UKN 617/99 OSNAPiUS 2002/1/26).

Żądanie ponowienia lub uzupełnienia dowodu z opinii biegłych jest bezpodstawne, jeżeli sądy uzyskały od biegłych wiadomości specjalne niezbędne do merytorycznego i prawidłowego orzekania (wyrok SN z 1999-10-20 II UKN 158/99 OSNAPiUS 2001/2/51).

Samo niezadowolenie strony z oceny przedstawionej przez biegłych nie uzasadnia potrzeby dopuszczenia przez sąd dowodu z opinii innych biegłych (wyr. SN z 6.10.2009 r., II UK 47/09, L.).

Podkreślić należy również, iż dostateczne wyjaśnienie okoliczności spornych w sprawie nie jest równoznaczne z uzyskaniem dowodu korzystnego dla strony niezadowolonej z faktów wynikających z dowodów dotychczas przeprowadzonych (wyrok SN z 28 lutego 2001 roku, II UKN 233/00 L.). Zwraca na to także uwagę Sąd Najwyższy w wyroku z 8 lipca 1999 roku, II UKN 37/99 OSNAPiUS 2000/20/741 wskazując, że sąd nie jest obowiązany do uwzględniania kolejnych wniosków dowodowych strony tak długo, aż udowodni ona korzystną dla siebie tezę i pomija je od momentu dostatecznego wyjaśnienia spornych okoliczności sprawy (art. 217 § 2 k.p.c.).

Zdaniem Sądu II instancji niewątpliwie jest, że ocena stopnia niepełnosprawności wnioskodawczyni to jest ocena jej stanu zdrowia, niezdolności do pracy bądź ograniczonej zdolności do pracy (wyłącznie w warunkach pracy chronionej) nadto ewentualnej konieczności zapewnienia jej w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innych osób w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji, wymaga wiadomości specjalnych i musi znaleźć oparcie w dowodzie z opinii biegłego, nie zaś tylko w subiektywnym odczuciu zainteresowanej rozstrzygnięciem strony.

W rozpoznawanej sprawie Sąd Rejonowy uczynił podstawą swego rozstrzygnięcia opinie biegłych lekarzy neurologa oraz okulisty. Wskazani biegli orzekli wprost, iż wnioskodawczynię, z uwagi na posiadane przez nią schorzenia, cechuje umiarkowany stopień niepełnosprawności.

Z przyczyn neurologicznych wnioskodawczyni jest niepełnosprawna w stopniu umiarkowanym z symbolem 10-N na stałe. Nie wymaga stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji. Badanie (...) głowy uwidocznilo liczne zmiany naczyniopochodne, degeneracyjne, nie stwierdzono świeżego ogniska udarowego. USG naczyń D. wykazało zmiany miażdżycowe bez istotnych zaburzeń hemodynamicznych. O. pozostaje pod opieką Poradni Neurologicznej. Ma rozpoznaną chorobę zwyrodnieniową odcinka szyjnego i lędźwiowo – krzyżowego kręgosłupa. Stwierdzone naruszenie sprawności organizmu w przebiegu powyższych chorób z punktu widzenia neurologa pozwala zaliczyć wnioskodawczynię do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności. Opinia ta nie była kwestionowana przez żadną ze stron.

Najistotniejsze znaczenie w przedmiotowej sprawie miała opinia biegłego lekarza okulisty, który wskazał, że wnioskodawczyni od 2017 roku jest leczona z powodu A. iniekcjami a - (...). Biegły wyjaśnił, że A. to zwyrodnienie plamki związane z wiekiem i polega na występowaniu w oku w okolicy najlepszego widzenia zmian zwyrodnieniowych, najczęściej nieuleczalnych. W chorobie A. kontrast jest obniżony. Biegły podkreślił również, że jednym z objawów choroby jest także krzywienie obrazu. Leczeniu podlega jedynie postać wilgotna choroby, przy czym nie jest to leczenie przyczynowe.

Biegły zauważył również, że w 2020 roku nastąpiło zdecydowane pogorszenie, gdyż wtedy wnioskodawczyni doznała wylewu krwi do ciała szklistego oka lewego. Powódka była wówczas operowana, ale nie osiągnięto poprawy ostrości widzenia oka lewego. Ostatecznie biegły rozpoznał u wnioskodawczyni A. obu oczu, stan po terapii a - (...) obu oczu, stan po ppV oka lewego. Stan narządu wzroku uzasadnia zaliczenie wnioskodawczyni do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności i jest to trwały stopień niepełnosprawności datujący się od 1 czerwca 2021 roku.

Biegły dwukrotnie wydając opinię uzupełniającą wskazał również jasno, że znaczny stopień niepełnosprawności orzeka się osobom posiadającym w oku sprawniejszym ostrość wzroku na poziomie 0,05. U wnioskodawczyni oko lewe jest praktycznie niewidzące, natomiast lepsze oko prawe utrzymało widzenie na poziomie 0,4 w korekcji, a widzenie obwodowe ma ostrość na poziomie 0,06 - 0,1.

W tym miejscu należy również podkreślić, że Sąd I instancji dokonał dokładnego sprawdzenia powyższej opinii i wskazał, że zgodnie z ogólnie powszechnie przyjętymi standardami orzekania o stopniu niepełnosprawności w schorzeniach wzroku (strona internetowa Biura Pełnomocnika R. do Spraw Osób Niepełnosprawnych (...)) gdzie ocenia się przede wszystkim stopień obniżenia ostrości wzroku i zwężenia pola widzenia. Na tej podstawie do lekkiego stopnia niepełnosprawności powinno zaliczać się osoby, u których ostrość wzroku w oku lepszym i po korekcji wynosi nie więcej niż 0,3, do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności powinno zaliczać się osoby z obniżoną ostrością wzroku (w korekcji) w oku sprawniejszym w granicach 0,06 – 0,1 lub/i zwężeniem pola widzenia do około 30 stopni, zaś do znacznego stopnia niepełnosprawności powinno zaliczać się osoby, które utraciły wzrok, mają ostrość wzroku (w korekcji) w oku lepszym równą lub poniżej 0,05, mają zwężenie pola widzenia poniżej 20 stopni.

U wnioskodawczyni oko lewe jest praktycznie niewidzące, natomiast lepsze oko prawe utrzymało widzenie na poziomie 0,4 w korekcji, a widzenie obwodowe ma ostrość na poziomie 0,06 - 0,1. Wnioskodawczyni ma możliwość odczytania czcionki 1,5/30 z odległości 40 cm, odróżnia przedmioty życia codziennego, może poruszać się samodzielnie po ulicy, dokładne rozróżnienie rysów twarzy może wymagać większego czasu. Wnioskodawczyni nie wymaga zajęć rehabilitacyjnych i nie wymaga pomocy osób trzecich.

Zgodnie z art. 217 § 1 k.p.c. strona może aż do zamknięcia rozprawy przytaczać okoliczności faktyczne i dowody na uzasadnienie swoich wniosków lub dla odparcia wniosków i twierdzeń strony przeciwnej.

W postępowaniu przed Sądem I instancji wnioskodawczyni, reprezentowana przez profesjonalistę, nie była ograniczona co do możliwości przedstawienia swych twierdzeń i dowodów w kwestiach istotnych dla rozstrzygnięcia sporu. Pomimo tego nie wykazała, choć składała określone zastrzeżenia, aby ostatecznie dokonana przez wskazanych biegłych ocena stanu jej zdrowia i zdolności do pełnienia ról społecznych była niepełna, czy też merytorycznie błędna.

W szczególności nie sposób zgodzić się z twierdzeniem apelacji, iż na wskazanej ocenie zaważył fakt pominięcia przez Sąd Rejonowy wniosku o dopuszczenie dowodu z zeznań świadka oraz samej wnioskodawczyni na okoliczność stanu jej zdrowia i funkcjonowania.

W przekonaniu Sądu Okręgowego wskazane dowody - wbrew stanowisku apelanta - waloru istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia w rzeczywistości nie posiadają. Co znamienne, zgodnie z treścią art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721 t.j.) do znacznego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej i wymagającą, w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innych osób w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji. Tym samym celem zaliczenia wnioskodawczyni do konkretnego stopnia niepełnosprawności (w tym wypadku znacznego), niezbędne jest między innymi obiektywne stwierdzenie wymogu - konieczności zapewnienia w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innych osób w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji, nie zaś samego faktu udzielania tego typu wsparcia. Wykazaniu przesłanki wspomnianej „konieczności” bezsprzecznie może służyć tylko i wyłącznie dowód z opinii biegłego specjalisty posiadającego stosowne wiadomości specjalne w tym zakresie i dającego rękojmię należytego wykonania czynności biegłego, nie zaś opinia osób bliskich wnioskodawczyni czy też jej samej, co do niesamodzielnego funkcjonowania. Podnieść należy, iż wsparcie osobie niepełnosprawnej może być udzielane nawet wtedy, gdy wymóg taki - obiektywnie z uwagi na uwarunkowania medyczne (oceniane przez specjalistów) - nie istnieje. Dlatego relacji świadków, czy samej odwołującej, w przedmiocie jej stanu zdrowia oraz zapewniania jej stałej czy długotrwałej opieki i pomocy, z uwagi na niezdolność do samodzielnego pełnienia ról społecznych, z uwagi na niezdolność do samodzielnej egzystencji, żadną miarą nie sposób uznać za podstawę faktyczną orzeczenia w sprawie. Z tych też względów przedmiotowy wniosek zasadnie został pominięty, jako nieprzydatny dla ustalenia okoliczności prawnie doniosłych.

Brak też podstaw do uznania, iż ocena stanu zdrowia wnioskodawczyni dokonana przez Sąd (wsparta na opinii biegłych) jest nieprawidłowa, gdyż biegły nie wskazał czy u wnioskodawczyni występuje skrzywienie obrazu i jakiego jest ono rodzaju oraz czy skrzywienie obrazu na skutek choroby A. jest stałe. Jak już podkreślał Sąd I instancji biegła odniosła się także do tych podnoszonych przez pełnomocnika wnioskodawczyni kwestii skrzywienia obrazu wyjaśniając, iż skrzywienie obrazu jest jednym z objawów zdiagnozowanej u wnioskodawczyni choroby A., ale nie podlega ocenie dla potrzeb orzeczenia o stopniu niepełnosprawności. Wyjaśniła także, że badanie pola widzenia oka prawego nie zostało u wnioskodawczyni wykonane, ale też nie ma ono znaczenia diagnostycznego w tej chorobie.

Reasumując, w ocenie Sądu Okręgowego, w świetle materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie brak podstaw do uznania, iż wnioskodawczyni jest osobą z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej i wymagającą, w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innych osób w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji. Wnioskodawczyni pomimo chorób przy ewentualnej czasowej pomocy innych osób, jest w stanie o siebie zadbać. Nie wymaga w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innych osób w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji.

Tym samym, żaden z zarzutów apelacyjnych dotyczących naruszenia prawa procesowego, nie jest uzasadniony. Wyrok Sądu Rejonowego w pełni zatem odpowiada prawu.

Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację, jako bezzasadną.

O zwrocie kosztów zastępstwa procesowego za II instancję, udzielonego wnioskodawczyni z urzędu orzeczono na podstawie § 16 ust. 1 pkt. 1 w zw. z § 15 ust. 2 w zw. z § 9 ust. 2 i § 10 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie ponoszenia opłat za czynności radców prawnych (Dz.U.2015.1804) uwzględniając zwrot stawki podatku VAT.

Przewodnicząca: Sędziowie: